

ségének, olyan kérdések, amelyre ki-ki saját meggyőződése szerint válaszol. A páter hódító alkat volt, de sajnos ő sem, a szelídebb szavúak sem érezhetik győztesnek magukat, mert a világban jelenlévő rossz keresztülhúza számításait... (Győr, 1998)

RÓNAY LÁSZLÓ

A MAGYAR FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC CSEH TÜKÖRBEN

Az 1848-49-es forradalom 151. évfordulója alkalmából ajánljuk az olvasó figyelmébe az e címen megjelent kiadványt. A két részből álló könyvet két cseh szerző írta, olyan munkákról van szó, melyek a megszokott magyar szempontú értelmezések helyett sok tekintetben más — néha nem túl hízalgő, máskor meglepően rokonszenves — szemlélettel tekintenek erre a korszakra. Az első tanulmány a magyar kultúrát ismerő és szerető történész Richard Prazák — a Cseh Köztársaság volt magyarországi nagykövete — Kossuth Lajosról írt, négy fejezetből álló életrajza, melynek különösen érdekes részei a politikus cseh kapcsolatait, sőt, a cseh népköltészetben kialakult Kossuth hagyományt mutatják be. A *Kossuth ifjúsága* című fejezet a családot, a fiatal éveket, a politikai pálya kezdetét, a *40-es évek* című fejezet a reformkor vezető politikusává fejlődő személyiséget, a harmadik 48-49-ről számol be, az utolsó pedig a bukást és az emigrációt tekinti át. A cseh-magyar kapcsolatok összekötő, értékteremtő jellegének hangsúlyozása az egész elemzést áthatja. Példa erre Kossuth cseh-kérdéssel kapcsolatos álláspontjának részletezése: 1871-ben a monarchia Csehország bevonásával történő trialista típusú átalakításának tervét támogatta, ami a csehek körében pozitív visszhangot váltott ki.

Minthogy az említett életrajz 1994-ben jelent meg először Csehországban, fontos szerepet tölt be az ottani közvélemény formálásában is. „Csak hálások lehetünk a nemzeti-ségi megbékélésre vonatkozó passzusokért, amelyből a cseh olvasó is megtudhatta végre, hogy a magyar forradalom vezetői ebben a kérdésben is a jogkiterjesztés álláspontját vallották.” — jegyzi meg a bevezetőben Hermann Róbert. A kötet Jakub Arbes *Epizódok* című munkájának három magyar vonatkozá-

sú fejezetét is tartalmazza. Az utóbbi szerző a századfordulón élt cseh publicista, művében — Prazáktól eltérő műfajban és szellemben — szintén forradalmunk érdekes cseh vonatkozásai jelennek meg. Figyelemreméltó a pesti 12 pont és a cseh ellenzéki pontok összehasonlítása, vagy Görgey Artúr prágai látogatása. Arbes egyéb fontos tényekre is felhívja a figyelmet. Például arra, hogy a Függetlenségi Nyilatkozat nem intézkedett az államformáról, a királyság tehát változatlanul fennállt!

A magyar olvasó tehát képet alkothat arról, hogyan ítéli meg egy szomszédos nemzet — bizonyos vélt, vagy valós hiányosságainkra is rámutatva — ezt a számunkra oly fontos történelmi eseményt.

„Reménykedjünk abban, hogy hamarosan hasonló köteteket olvashatunk szlovák, horvát, szerb, és román történetek, publicisták és kortársak tollából. Az ellentétek feloldásához vezető első lépés ugyanis egymás álláspontjának megismerése lehet csupán.” (Ister, 1998)

SALLAI GERGELY

BÁRÁNY TAMÁS: KIS MAGYAR IRODALOMTÖRI

Karinthy Frigyes zsenialitására mi sem jellemzőbb, mint hogy *Igy írtok ti* című paródiájával iskolát teremtett. Bárány Tamás könyve is írói paródiák gyűjteménye. Két részre bontotta írásait: az első ciklusban azok szerepelnek, akik már régebben a Parnasszusra költöztek, a másodikban a középnemzedék jelei, akik közül néhányan gyengébb minősítést kaptak az irodalomtudomány szigorú mérlegén.

Nem véletlen, hogy a paródia annyira népszerű. Az emberek szeretnek nevetni. Amikor színészek politikusokat parodizálnak, a kisember hálásan ébred rá, hogy a „fent” is csak olyan, mint a „lent”, a politikus is modoros, neki is megvannak a hibái, visszatérő frázisai. Nevetünk rajtuk, s a nevetés a szeretet megalapozója lehet. Karinthy paródiái többet használtak a nyugatosoknak, mint Schöpflin Aladár nagyszerű kritikái. Nézzük, milyen eredetiben! — mondták a remek Ady-paródia derült olvasói, s kezdtek Adyt, Babitsot, Kosztolányit, Móriczot olvasni. *A szegény kisgyermek panasza* páratlanok.